

Zas Latweefchu draugs.

1843. 11 November.

45ta lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Pöhterburgs. Eeksch Bes-Urabbies dšillä Kreewu semmē irr pilssehta, ko nosauz Killa; tur staigaja drohschs puifis no 13 gaddēem, Iwan Waffiljew wahrda, 9tā Zuhli garr Donau-uppi un eeraudšija diwas Schihdu feewas uhdēni flidamas, kam ne weens ne greibbeja palihdseht. Bet winnam firds eeschehlojabs pahrtahm un labbi mahzedams peldeht, eemettahs uppē, panahze abbas un taifi jahs tahs pee mallas wilkt. Tok winnam spehka jau fahze peetruht un winsch lihds ar tahm feewahm neschehligi buhtu noslihjis, ja tas gohda-wihrs Waffil Sakadschi ne wehl buhtu atskrehjis un eemettees, un tā ne ween to puifi, bet arri weenu no tahm feewahm laimigi isglahbis. Ta ohtra noslihke. Augsti zeenigs Keisers, to dabbujis sinnaht, irr pawehlejis, lai to usauguschu wihru ar tahdahm dahwanahm apschlanko, fahdas jau kates zits dabbu, kam isdohdabs, fahdu zilweku isglahbt no nahwes; bet pahrt to puifi lai no krohna puffes gahda, ka labbā flohlā winnu usaudšina, un bes tam lai winnu arri apdahwina ar gohda šiimi.

Is Kuldigas, Kursemme. Ta beedriba, kas sewischki tur darbojabs, lai pa Kursemmi jo deenas jo labbaki mahzabs semmi kohpt, irr arri scho gaddu pirms reis gahdajuse, ka tur semneeki us 29tu August fawus labbakus mahjas lohpus, raudsischanas deht, fadsinne, ka preeksch pahri neddetahm eeksch Ohdesfas notikke. Beedriba likte semneekeem 11 fawadas gohda-dahwanas isdallih. Peez no winneem dabbuja par teem wisslabakeem sirgeem gohda dahwanas pa diweem rubt. f. lihds puffedeschu rubli; un proht: weens no scheem diwkahrtigu dahwanu; peež zitti faimneeki un kalpi dabbuja atkal par tahm wisslabakahm gohwim un wehrscheem dahwanas no diweem lihds ischetreem rubt. sudr., tā ka pa wissam scho gaddu 33 rubl. sudr. isdallija. Beedriba zerre, ka nahkoschā gaddā wehl wairaf semneeku fawus lohpus fadsischohht un ka winna patte teem arri leelakas dahwanas spehschoht isdallih.

Is Wihnes, Wahz Keisera pilssehtas. Lihds schim-tur semneeki fawas madrazzes un zittus spilwenus sewischki peepildeja ar salmeem, woi feenu, woi fuhnahm; bet taggad atradde, ka dauds labbaki effohht, tahs wildiht ar nobirruschahm behrsu lappahm, pirms salna schabs kohduse. Tahs effohht dauds mihsstakas un weeglakas pahrt salmeem un pastahwoht 7 lihds gaddus prischas; falmi turpretti pa to laiku negant fasmohhoht un paleekoht zeeti.

Wohl weens wahrdrinsch pahr to jaunu latwisku doktera gramatu.

Schr. 38, 1. »Gohda to ahrsti ar to gohdu, kas winnam peenahl.«

Pateesi! gohdu un pateizibu jadohd tam zeenigam Lehdurgas un Turraidas dakterlungam, kas Latweescheem par labbu farakstijis padohmus, ka no niknahm sehgam un grubtahm wahjibahm buhs fargatees. Zik grubtu darbu winsch Latweescheem par labbu usnehmees! Zik dauds jaunus gudras mahjibas, ka mums sawu wesselibu, scho dahrgaku meefigu mantu buhs fargahd — mehs no schar zeeniga dakterlunga dabujam! Teeschem tapehz winnam japateiz un winnu jazeeni ittin ka tee Wahzeeschi to Pruhshu Lehnina ahrsti dakter Hufeland, kas preeksch 40 gaddeem Wahzeescheem par labbu tahdu paschu gramatu farakstija. — Abbi schee dakterlungi ihpaschi schinni leeta weenprahrigi, ka brandwihns zilwekeem par leelu nelaimi. Zo tanni gadda 1802 rakstija schis Pruhshu Lehnina ahrste Hufeland: »mehs mahjam fargatees no nahwes sahlehni, bet Deewam schehl brandwihnu, kas ta niknaka nahwes sahle, mehs sawa starpä eevaugam it ka kahdu wajjadfigu un derrigu dsehreenu, kaut gan winsch samaita tohs stiprakus un spirtakus muhsu starpä. Behrni un nofirmojuschi wezzi, wihri un seewas, augsti un semmi, palaischahs us brandwihna baudischanu, kas teem lohti patihkams un falds rahdabs. Pateesi, es to skaidri atsinnis ar firdsahpehm apleezinaju, ka ne kad tai zilweku tautai tik niknis wahjums bijs, ka schi brandwihna sehgä, ar ko, ka ar nahwes sahlehni nihzin isnihst.«

Un arri muhsu Lehdurgas un Turraidas dakterlungs brandwihnam to paschi leezibu dohd, rakstidams 41mä lappä: neiffakohd leela irr ta nelaimi, ko tahds dsehreens zilwekam pee meefas un pee dwehseles speh padarriht; — 43schä lappä: »fuggineeki un soldati, ta patt arri wiffi zitti Amerikaneel irr noluhkojuschi, ka brandwihns zilwekam ne kahdu spehku dohd, bet topaschu nihzina un dshiwibas deenas pahsina.« Tapehz mahja schis dakteris 45tä lappä: »kad zilweks pee wesselibas un pilnas sawraschanas grihb palikt, tad lai tas atmett allu un brandwihnu, un kad grihbabs dsert, tad lai tas dserr skaidru uhdeni, peenu, jeb peenu ar uhdeni samaitu, jeb behrsa fullas, woi fuhkalas jeb skabbu putru.« — Raugait, mihti Latweeschi, zik lohti labs tas padohms: brandwihnu pa gallam atmett, ka scho fahribas beedribas padohmu wiffi dakteri wezjds laikds jau preeksch 40 gaddeem un muhsu laikds usteiz un flawe!

Bet jo wairak tas Latweeschu draugs par to preezajabs, ka tee mihti Latweeschi ar Lehdurgas dakter Brehm gramatu tohp pamahziti no brandwihna samattaschanas fargatees, gaddigi un fahrigi dshwoht, brandwihna dserschanu pa gallam atmett, jo wairak winnam jastruhkstahs un jabrihnosahs, ka schis pats Lehdurgas dakteris Brehm Latweeschus drohschina, lai brandwihnu dserr, rakstidams tai 44tä lappä: »drohschi warr brandwihnu dsert, tee kas purwu malläs, flapjäs un aukstäs weetas dshwo.« Deewam schehl, muhsu nabbagi Latweeschi lihds schim ne mas tik bailligi, bet pahleekt drohschi bja brandwihnu dsert; — winnu paschu meefas fahrums, un zitti zilwekt, kas winneem naudu no Leschas grihb iswilt, frohdineeki, wiffi dsehraji un plihneeki tohs, Deewam schehl, deewsgan skubbina un drohschina brandwihnu dsert, kapehz to gan wehl wajjadsetu dakteram darriht? Warr buht tu fazzist: Lehdurgas dakteris us to ne skubbina wiffus Latweeschus, bet tik ween tohs, kas purwu malläs, flapjäs un aukstäs weetas dshwo.

Bet fakki draugs, kad mehs apdohmajam, zil dauds purwi muhsu Widsemmē — drihs ne weena mahja nawa, bes ka purwis buhtu tuwi — zil dauds eseri (wairak ne kā 1000 eseri Widsemmē) zil dauds uppes un leelas uppes Widsemmē, zil dauds Latweefchi gaer juhmallu dšhwo! Nu tad buhtu laikam wisse em Latweefcheem drohschi jadserr brandwihnu. Warr buht tu fazzisi: Lehburgas dakteris flubbina tik ween 2 jeb 3 karotes brandwihna drohschi dsert. Bet es tew atbildu: karotes irr daschadas, leelas un mafas. Woi ne dohmahs dasch, ar sawu meefas kahrumu us brandwihna dserschanu kahrdinahs: man irr leeli purwi, dauds eseri, leela uppe jeb patti juhra tuwi pee mahjas, tad laikam man arri labbi leelas karotes jadserr. Un ja arri zits ween 2 jeb 3 mafas karotes dsertu — woi ne buhs tas tad tā, kā to jau israudhshufchi tik lab Amerikanei, (pats Lehburgas dakteris to stahsta), Wahzsemneeki un mehs paschi, kad zilweks tik no eefahkuma apnemahs maf dsert, tad tas brandwihna kahrum, allasch jo wairak eerih dinahs, allasch winnu wiff, jo wairak brandwihnu dsert, kamehr pehdigi to bes mehra ur pahrlteki dserdams pohsta ees. Wiffi tee dschraji, kas sehtmallās, grahdōs un us zelteem nosprahdsē kā lohpi, tee arri no eefahkuma wairak ne dschre, kā 2 jeb 3 karotu teefu. Ja nu ar tahdu drohschinashanu dsert, 2 jeb 3 karotes, muhsu mishteem Latweefcheem tiks wai un waidi, hahrschanas un scheschloshanas, wahtis bes wainas un farkanas azzis, ko palhdsehs tad winneem schahda pamahzishana? No nikna purwja gaifa glahbdamees, tee eekritihis jo dšhaki grehku purwi, un tas grehks dsemdehs teem to nahwi. No nikneem purwa twalkeem fargadamees, tee ar brandwihna twalku noreibs. Un apdohmajam mehs, ko tik lab schis pats Lehburgas dakteris no teem Amerikaneveem apleezina 42trā un 43schā lappā, ka fuggineeki, kas us seemeta pufsi sweijas deht tik tah ar fuggēem eet, ka tee zittu ne ko wairs ne reds, kā tikkai leddu un sneegu, taggad ne maf wairs brandwihnu muttē wemm, apdohmajam, ka stary scheem fuggineekeem dauds mafak wahji bhufchi, kad tee no leddus juhras mahja atbrauze, ne kā stary teem, kas brandwihnu baudishufchi; — apdohmajam, ko no Wahzsemnes raksta, ka tee semneeki, kas pee Danziges pilsehtas, fur ta Weiskel uppe eegahschahs juhra un fur lohpi semmas un purwainas weetas ptaujamā laikā par nakti miglā strahda, kā macrohs un lassmanni, kā tee, kas pee Bremenēs pilsehtas, fur ta Weser uppe juhra eegahschahs, duhnas sinelt, tee sweineeki, kalleji, tee ohglu dedsinataji, tee fahls mahritaji, tee katnu razzeji, ka wiffi schee to leezibu dohd: winneem dauds wairak wesselibā bes brandwihna baudishchanas, ne kā zittakert kad tee brandwihnu dschre, — pateesi! kad mehs to apdohmajam, tad mehs nesaprohtam un lohpi par to brishnojamees, kapeh; Lehburgas dakteris tohs, kas purwju mallā slapiās un aukstās weetas dšhwo, drohschina brandwihnu dsert.

Zapat mums jabrihnojahs, ka winafch us to drohschina tohs, kam jadsihwo ar tahdeem, kas gulf eeksch niknahm lippigahm gulkahm. Taggad laikam wiffa Widsemmē dakterfungi irr, un fur nihnas un lippigas wainas, tur peh; waldischanas likkumeem tee tuhliht jaralžina palihgā; ne buhtu tas gan, ka tas dakterfungs, kas tahdus ar lippigahm wainahm wahjus ahrste, tik labb teem wahjeem, kā teem, kas ar winneem dšhwo, tahs wajadshigas fables dohdams, arri pawehletu, zil pee tahm buhs peelikt woi no brandwihna jeb no zitta stwra dschreena? bet itin, kā mehs mafam bebrnam ne dohdam

assu nasi rohka, tapat arri ne wajjadsetu Latweeschus drohfschinacht, lai brandwihnu dserr, kad winneem, kas no wahjumeem un ahrsteschanas ne ko proht, fahda waina lippiga un nikna leekahs. Tapehz arri wiffas fahribas beedribas mahza, lai ne kad brandwihnu bauda un wahjuma tik dauds ween, ka dakterfungi to pawehl. Arri irr mums nesa-prohtams un par isbrihnoschanu, ka Lehburgas dakterfungs raksta, fahribas beedribas to padohmu dohdoht, lai allu dserr, so ja dschraji ne mettoht meeru no dserschanas, kamehr tee pa pilnam eedsehruschees, tad allu dserdams zilweks drihsak fawu mantu pa spehlejoht un nabbags paleekoht, ne ka brandwihnu dserdams, lappä 45. Bet tik ka mehs sinnam, wiffas fahribas beedribas mahza fahribu, un kad tahs lautu dschrajeem meeru ne mest no dserschanas, kamehr tee pa pilnam eedsehruschees, tad tahs wairs ne buhtu fahribas beedribas. Bes mehra un pahrlaeki ne kahdu dschreenu buhs dsert. Kad tohs dschreenu, ko schis dakterfungs pawehl dsert, uhdeni, peenu, behsu fullas, fahbu putru, bes mehra un pahrlaeki dserr, tad tas, kas tohs ta dsers, arri wahsch paliks; — bet woi tapehz fahribas beedribas aisleegs, tahds dschreenu dsert? Tee scham ne! fahribas beedribas tik ween to dschreenu, zaur ko wifs ahtraki ta zilweku galwa noreibst un wiina affinis eekarsetas tohp, — to dschreenu, kas wiffwairak sa maita meefas un dwehseles wesselibu, pa gallam aisleeds, — turpretti mahza, wiffus zittus dschreenu fahrigi dsert. Kad Lehburgas dakterfungs pats mahza 43schä lappä, brandwihns nawa derrigs un irr daudsreis nahwigs, ka to jau Pruhfchu kehina dakteris Hufeland un drihs wiffi zitti dakterfungi muhsu laika mahza, tad ne gribbam teem, kas teem mihleem Latweescheem mahza un tohs speesch brandwihnu atmetst, wiina gohdu masinacht, bet tohs tohti gohbaht ar to winneem peenahlamu gohdu, it ka prahtigus ahrstus, kas muhsu nabbagus Latweeschus no wiina gruptatas wahribas ahrstecht gribb. Sargajamees, ka tohs fahribas beedribu padohmus ne nizzinajam un apsmeljam, brandwihnam gan atfazzidami, bet ta ka allasch wehl dohmajam, weenä jeb ohtra weeta, weenä jeb ohtra laika druzin bauidht. Tahds padohms tikke mahzhts no pirma laika, kad brandwihnu fahze dsert, un woi tapehz masak tikke dserts? Ak Deewam schehl! allasch ar tahdu padohmu tee brandwihna dschraji wairin wairojahs lihds 1826cu gabdu!

Bet kad dsirdam, ka zaur fahribas beedribu padohmu zilweki pa gallam brandwihnam atfacka, ka Amerikas semme, Irlanderu, Englenderu un Sweedru semme dauds millionu zilwekeem isweizees, no scha nikna eenaidneeka spehka atraistees un pretti turretees, tam, kas lihds schin tohs pohstija, kad tannis semmes dauds brandwihnu kehli pa gallam kluffi stahw, kad Sweedru kehniisch aisleeds, pa krohna muischahm brandwihnu dedsinacht, kad Norwegeru semme pawehlehts, ka tai 1852tra gabda ne fur wairs brandwihna kehli buhs buht, — tad lai dohdam Deewam gohdu, kas muhsu laika zaur fahribas beedribas padohmu tik leelas leetas pastrahda, — un atsihtam tas ne kad buhtu notizzis, kas fahribas beedribas ikdeenas wehletu, pa druffu dsert. Un tapehz arri jums, mihleem Latweescheem tas Latweeschu draugs wehle, ka juhs ta Lehburgas dakterfunga grammatinu lassitu ar to padohmu ta fwehta Pahwila: »pahrbaudajt wiffas leetas, bet to, kas irr labs, paturrajt.«

Lihds 10. Nowember pee Rihges irr atnahfushi 1278 fuggi un aishraufushi 1287.

Wrihw drikkelt. No Widsemmes General-gubernementes puffes: Dr. C. E. Napierofky.

Latweeschu drauga

p a w a d d o n s

pee № 44 un 45.

4 un 11 November 1843.

Rà tee wezzi Zuhdi sawus mirronus apraudaja un paglabbaja.

Pirmòs laifòs Israeliteri sawus mirronus labbi ilgi turreja neapraktus (1 Mofh. 23, 2); tadèht Mofhus, kà schëet (4 Mofh. 19, 14), pawehleja, lai pehz septinahm deenahm tohs jau paglabba. Septinas deenas arri gaweja wiffi raddi un draugi (1 Sam. 31, 13); bet kad kahds kchnisch woi augsts preesteris aismigge, tad wiinu apraudaja 30 deenas (4 Mofh. 20, 29).

Zik kad wiini no Bahbilones zeetuma jau bija atlaisti, tad laikam no Persereem bija mahzijuschees, sawus mirronus, zik drihs ween eespehje, aprakt.

Sawu noftumschanu pahr nomirruscheem draugeem wiini parahdija, sawas drehbes pahrplehsdami (1 Mofh. 37, 34), sawu galwu atfegdami (3 Mofh. 10, 6), sawas galwas mattus apkahrt nogreedsdami, sawu bahrsdu nobsihdami (3 Mofh. 19, 27), rupjas drehbes apwilfdami (1 Mofh. 37, 34), semmi jeb pelnus few us galwu faifidami (1 Sam. 4, 12), un tà patt arri few fiddami pee kruhtim, un ar nokahruschu galwu un bassahm kahjahm staigadami, raudadami un waimanadami, pee semmes nolifdamees un gawedami. — Uisleeegts bija, few, kahda mirrona deht, kahdu rakstu jeb zittu sihmi meesà eegreest woi eespeest, kà to wehl muhsu laifòs daschi mescha zilweki tablàs pafaules mallàs darra (3 Mofh. 19, 28. 5 Mofh. 14, 1).

Pirms sawus mirronus glabbaja, wiinneem wehl aisspeede azzis un mutti, un wiinus nomasgaja un eetinne audelòs. Uslikke katru us behri un tà aisneffe kappòs; bet kerra, wihreem wehl likke kappà wiinu brunnas blakkam un wiinu sohbinus appaksch galwahm (Ezek. 32, 27).

Behrneeki, behru drahnàs apgehrbuschees, pawaddija lihkus, ar flannigu balsi waimanadami. Isdohmaja sawadas scheploschanas un behru dseemas (2 Sam. 1, 17) un derreja seewas, kas waideht mahzeja, tahs nobseedahht (Amos 5, 16).

Rabbi un draugi fataifija, tam mirronam par gohdu, sawadu meelastu (5 Mofh. 26, 14).

Wiffwezzakòs laifòs aprakke tohs mirronus; Sauls bija tas pirmajs, kurra lihki fadedsinaja (1 Sam. 31, 12). Pehzlaikà labbu brihdi zaur wairs pee wiinneem tahdu mohdi ne atrohdam. Dahrgas sahles gan dedsinaja pahr teem mirroneem ar leelu dedsinaschanu (2 laika gr. 16, 14).

Ta praweescha Esaijasa laikà beesi notikke, ka Zuhdi sawus mirronus gohdam fadedsinaja; bet kad wiini jau bija no Bahbilones atpakkal nahkuschi, tad pee wiinneem ne mas wairs tà ne; notikke, jo no teem Persereem wiini pa wiffam zittu gohdu bija mahzijuschees; jo schee tizzeja, ugguns effoht swehts, un zilwekam ne effoht brihw, to us tahdu wihsi apgahniht.

Dauds likke few kappus iszirft akminas kalnōs (Jof. 24, 33) un zeenija tohs augsti. Dascham kappam leels akmins' bija par durrim preekščā. Dahwida kaps bija plats un tam leels pulks kamberišču blakkam, laikam preekšč teem pehznahkameem kehniņeem.

Eekšč pilesehtahm zittus jau ne glabbaja, ne kā kehniņus un praweefchus (1 Sam. 25, 1. Neēm. 3, 16). Baggateem un zitteem no augstas kahrtas bija fawas paschas kappu weefas, bet nabbagus glabbaja ar zitteem kohpā. Wiffwairak katrs few wehleja, fawā laikā tahdā kappā gulleht, kas buhšchoht smukku kohku pawehni.

Daudsreis apmekleja fawu draugu un raddu kappus. Sawu tehwu kappus turreja par swehteem, un pee winneem duffeht atsinne par leelu laimi.

Zilwekus, kas ar spittalibu bija nomirruschi, un tā patt wiffus taundarritajus glabbaja fawrup, un ir daschu kehniņū, winna nedarbeem par sohdiņu, tihschi ne glabbaja winna tehwu kappā (1 Kehn. 13, 22. 2 laik. gr. 24, 25. 28, 27); tā ihpaschi ta kehniņa Jozakima nomirruschas meefas atmette tahtu no Jerusalemes wahrteem. (Jer. 22, 19.)

Daschreis ustaifija, teem nomirruscheem par gohdu, kahdu stabbu, pihlari, jeb zittu sihmi us kappeem. Absalons, wehl dshihws buhdams, pats few tahdu-pihlari bija ustaifijis (2 Sam. 18, 18). Tohs kappus paschus aplehje ar gipscheem un kalleem, lai ne weens, woi eedams woi sehhdams wirtsū, ne apgrehkojabs pret Juhdu likkumeem.

Par apkaunoschonu notikke, kad pahr mireonu uskrahwe akminu kohpu (Jof. 8, 29); jo to tik pee tahdeem redseja, ko jau ar akmineem bija nomehtajuschī.

Kad Israēlteri nu ne eegahje kappōs, dohmadami, ka zaur to apgrehkotohs, tad tur daudsreis laupitaji shepahs un ittīn drohschi dshwoja. Brihscham arri spittaligi zilweki, jeb zitti, kam kahda zitta reebiga slimmiba bija, tur usturrejabs.

Kad kahds zilweks no augstas kahrtas nomirre, tad tee wifflabbaki birgei winna lihki aiseffe us kappu.

54.

P e r s c h i n i,

ko pa masam no galwas warr mahzitees.

(Weidsama vusse.)

Kristus peezehlabs is kappu.

51. Lai peeminnam ar lihgmibu, Kas notizzis us leeldeenu! Lai Jesu turrām peemianā, Kas zehlees jaunā gohdibā! Gohds Deewam dohts! — Lai winnam augsti pateizam, Un leelā preekā lihgmojam, Itt kō winsch rahditohs pats mums, Un fozzitu: meers lai irr jums! Alleluja!

Neem. 4, 25. Kristus irr nodohts muhsu grehtu deht un irr usmohdinahts muhsu taifnoschanas labbad.

52. Mans Jesus dshihws; es dshiwofchu ar winnu! Ko kaps un truhdi baht' man nabhadsiņu? Mans Jesus dshihws! winsch man ar' mohdinahs, Un fawā gohdibā paaugstinahs.

Jahn. 14, 19. Es dshwoju un jums arri buhs dshwoht.

53. Tu dshwo! — Deews tew uszehlis; Tā dshwo es arri buhschu, Kad nahwes

meegu nosnauðis; Pee Debbes-tehwa klüßschu; Tapeß arr' nahwi ne bißstohs, Us laweem wahreem pataujohs, Tu dshwo — es ar tewi. — Tu dshwo! tas man meerinahs Wehl nahwes zihnischana; Wehl mirstohet man eepreezinahs Schi lawa peezeßschana; Lai fakriht arr' schi buhdina, Lai satruhd meesa mirstama, Es kappä ne palißschu.

Jahn. 5, 28. 29. Ne brihnojectees pahr to, jo ta stunda nahk, kurrä wiffi, kas irr kap-penës, winna (Deewa debla) balsi dsirdehs, un isees ahrä; tee, kas labbu irr darrijuschi, pee augschamzelschanas us dshwibu, bet kas launn irr darrijuschi, pee augschamzelschanas us sohdbibu.

54. Mans Jesus dshwës! Tam sawu dshwoschamu Noswehtschu ar wiffu grib-beschanu, Pee winna debbes-lainë dshwoschu, Un skaidru preeku mußscham bandißschu.

Reem. 6, 4. Itin, kà Kristus irr usmohinahts no mirroneem zaur to gohdbu ta Tehwa, tapatt arridsan mums buhs dshwibas atjannaschana staigahk. Jahn. 12, 24.

Kristus paugstinahs debbesi.

55. Us sawu krohnehs, Jesus, tu Schë sawu darbu beidsis; Pabeidsis muß-scha geuhtibu, Tu meeru bandiht steidsis. Tu mirdams nahwi wahrejs Un debbes gohdu mantojis. Tew saweju, Kungs Jesus. — Palihdi mums arr' pabeigt schë, Kas isdarriht mums nahkabs; Tad uskabs liggsma dwehsele, Kur mußschigs meers tat sakabs, Un zerrehs teefu schehligt No tew, kas spreesch ar talsribu. Dar to tew teßjam, Jesus.

Mark. 16, 19. Tas Kungs, kad tas ar teem (saweem mahzelleem) bij runnajs, irr usnemts tappis debbesis, un fehsh pee Deewa labbas roklas.

No swehta gorra.

56. Deews, tu muhs mihtö tehwischi, Un sawu swehtu garru Teem dohdi, kas luhds tizzigi, Es luhdsohs arr', zik warru, Taws gars lai mannu dwehsele Atjauno un to eeswehti Dar sawu swehtu nammu.

57. Deews, wifs gaischums nahk no tewis, Kas dohd wiffieem dshwibu; Tu mums pißschtu behrneem dewis Tawa gorra gaischibu; Tas man mohda, zillahk prahtu Kas man labs irr, isgudroht, Un kas tumsh irr, apßaidroht, Wahjus spehkus peelift klastu, Ka tew skaidrak' atsihstu, Tew pa prahtam dshwoju. — Gars no Deewa, nahz', peepildi Man ar swehtu uggumi, Uskurr' to eeksch man, fasilbi Tohs, kas mihtö pa-faulti; Lai swehts prahts eeksch man arr' zellabs; Gaismo prahta tumshibu, Isbeld' niknu kahrribu, Kas wehl grehku dubtös wekkabs; Deews, ikweens lai nomanna, Ka swehts gars to sawalda.

Jehk. 1, 5. Ja jekturram no juns gudriba truhlti, tam no Deewa buhs luhgt, kas wiffieem weentefigi dohd — un ne weenam ne pahrmett, tad ta winnam taps dohta.

Luhk. 11, 3. Ja juhs sinnat, saweem behrneem labbas dahwanas doht, zik wairak juhs Debbes-tehws to swehtu garru dohs teem, kas winnu peeluhdi.

Deews muhs walda un wadda ar sawu swehtu garru us wiffu labbu.

58. Deews, bes tew, ne ko ne spehju; Ak dohd' man speh' un gudribu Un dshschanu us labbu; Lai ikkusch darbs, ko usnemmu, Arr' labbu gallu dabbu.

59. Taws gars lai man, ak schehligs Deews, Sawalda wiffäs weetas, Ka es pappehju fargatees, No grehkeem wiffäs leetas, Un tew, Kungs, sawu gohdu doht, Pehz tawa prahta dshwojoht, Ar uszizzigu sirdi. (Reem. 8, 14.)

60. Taws gars, Deews, gan wiffu labbu Eelfch mums, wahjeem, pastrahda; Uppaismofchanu tas dabbu, Ko winsch rajj un peemahja; Winsch gan labbina, gan draude To, kas atstahj taisnibu; Ko winsch atrohd klaufigu, Tam winsch palihds, lai ne faude Drohschibu, prett grehkeem speht, Un to labbu eemihleht.

Wihl. 2, 13. Deews irr, kas eelfch jums padarra til labbi to gribbeschanu, la to paddarischanu pehz sawa labba prahta.

Leels labbums mums nahf no ta, ka effam fristiti.

61. Man ta swehta fristiba Teescham to apleezina, Ra Deews man irr schehligs rehws; Kas jel man nu pasaudehs? — Es ar Jesu saweenohes, Swehts gars arri man irr dohts, Zaur to esmu scheitan swehts, Un us debbes isredsehts.

Gal. 3, 26, 27. Juhs effat Deewa behrni zaur to tizzibu eelfch Kristus Jesus. To zeet juhs us Kristu effat fristiti, teel juhs Kristu effat apwilkuschi.

Mums peenahkajs, Deewa prahtam nodohtees.

62. Ra tew sche klahjajs, Deews nolizzis, Sawemm wiff ar pateizibu; Darrt, kas nahkajs, neapnizzis, Taws Deews to gribb ar mihlibu, Us to winsch praht un spehku dewis, Un tohs tew usturr tehwischti; Tohs peelikt, prassa Deews no tewis, La dshiwosi tu fristigi.

Dahw. ds. 73, 23, 24, 26. Es weenumehr pee tewis paleeku; tu turri man pee mannas labbas rohkas; tu waddi man pehz tawa padohma un usnemsi pehz gohdâ. Zehschu man arri manna meesa un manna firds pamirft, tad tu Deews effi mannas firds patwehtrums un manna dalla muhschigi.

Deewa zelli irr labbi.

63. Eelfch wiffecim taweem darbeem, Deews, Tu taisnibu ween rahdi; Ko tu sche leezi notiktees, Man ne noteek par flahdi; Kas ne lausees us tew, af Deews, Us tawu scheflofchanu Ar drohschu palaufchanu!

Dahw. ds. 42, 12. Ko behdajees tu, manna dwehsele, un effi til nemeeriga eelfch mannim? — Zerre us Deewu, jo es wannam wehl pateilfchu, ka tas mannam walgam par pestischanam, un ka winsch mans Deews irr.

Palaufchana us Deewu.

64. Ne manna pascha gudriba Kas labs irr proht un dabbu, Tas, kas man gudri raddija, Deews man dohd wiffu labbu. No firds es Deewam ustizzu, Kas wiffur spehzigs rahdajs, Ko wiffur redsu schehligu, Tas arr' par manni gahdajs. — Deews pasihst, ko firds eegribbajs, Un buhtu pars no fewis, Ja tas pehz wiinna gudribas Man geldetu, fenn dewis; Winsch manni, ka rehws, gahdadams, Ne atmetihs atstahju; Lai harra winsch, ko darridams, Pehz sawu gudru prahtu.

Dahw. ds. 118, 8. Labbati irr us to Kungu palautees, ne la us zilwekeem zerreht.

Lehnprahtiba.

65. Kad lischkis man zell fildas, Lai firds til drihs ne fildajs; Ja rahds man eeteiktu, Ra jits man gribbes flahdeht, Man nizzinajt un smahdeht, Lai rahdam lehti ne tizzu. — Ja jits arr' irr mans naidneeks, Bes mannas wainas waidneeks, No ka man dauds jazeesch, Tad lai es lehns paleeku, Un mannu eenaidneeku Lai manna rohka ne kad speesch. — Lai prahtâ turru tewi, Kas tu no firds peedewi, Kungs Jesus, zilwekeem, Kas tew uslikke behdas; Lai eedams tawâs pehdâs, Lai arr' peedohdu naidneekem.

Reem. 12, 17. Ne atmakfeet ne weenam launu ar launu. Matt. 5, 44.

Dahw. ds. 34, 20. Tam taisnam zilwekam irr dauds behdu.

Vazeetiba.

66. Ak mihta dwehfle, aprimstees, Un gruhtas mohlas ne plohfes; Ier tew gruhts muhsch, tad apdohma, Ka Deews tew glahbj un apgahda; Kas Kristum tizz un pakaujahs Us Deewu, to winsch ne atstahs. — Kamehr Deews gribb, padsihwojees, Ja gruhts taws muhsch irr, apluffees; Pee galla preeks buhs atrocjdams, Un debbesis irr mihtigs nams, Tur wisseem Kristus tizzigeem Buhs preeks ar swehteem engeteem. Ebr. 10, 36. Vazeeschanas jums wajaga, ka juhs to Deewa prahtu darrijuschi, to apsohlschanu dabbujat.

67. Deews ar gudribu nospreede Schè ikkatram, kas to beede, Kas dohd preeku, kamehr mirst. Lai tad gruhtu kruhtu baudu, Wissas affaras, ko raudu, Manna tehwa flehpi birst. — Winna prahtam ustizjeschohs, Winna rohlahm pawehleschohs, Kad man leelas behdas speesch; Winsch man glahbs, ja patihl winnam; Ja ne patihl, es fluffiam Messichu, ko Deews nospreesch.

Dahw. ds. 10, 17. To nabbagu ilgofchanu klausi tu, ak Kungs, tu fataisi winnam to sirbi, tawa aufs nemm to wehra.

Deewabihjaschanas labbums.

68. Ak shehligs Deews, lai wiss mans prahts Tew eegribb, tew turr zeena; Wiss labbums man teek apgahdachts No tew ikkatra deena. Lai sirbs, ehstos Tew ustizjohs! Tu ne stumst no sewis; Neds nestunda, neds lainiba Buhs manni schkirt no tewis. — Deews, waldi fird' un prahtu man Zaur tawu swehtu garru, Lai wadda man us swehtschan', Ka tew pa prahtam darru; Tad preeka ta, ka stummiba, Tew allasch patikt dsihschohs; Tu makfasi Tur shehligi, Kad tew ta klaufite jihfchohs.

1 Tim. 4, 8. Ta deewabihjaschana derr pee wissahn leetahm, un tai irr ta apsohlschana schahs kachtbuhdamas un tahs nahkoschas dsihwofchanas.

69. Us Deewu tew buhs pakautees, Tam buhs tew tizzeht zeeti; Kad pasaul' arr' sahft sagahstees, Remin' drohschu fird', un schkeeti: Deews shehlastibu sohljis, Winsch fawu wahrdu peepildih; Kas tizz, ne paleek fauna.

Dahw. ds. 37, 5. Pawehli tam Kungam tawu zekku, un zerre us winnu, tad winsch gan darrihs.

Pasauligu leetu neleetiba.

70. Kas irr gan pasaulè, Kas man warr meeru eedoht? Woi manta nihziga Man schè gan warr aplaimoht? — Dasch gruhtu publejahs, Un ne ko ne dabbu, Dasch aplam istehre Un ischkeesch padohmu.

1 Jahn. 2, 15. Ne mihlejeet to pasauli, neds to, kas irr pasaulè: ja kas to pasauli mible, eelch ta ne irr ta tehwa mihlestiba.

Muhfu dsihwiba ihfa.

71. Ne sunnoht un ne mannoht laiks Aistekk un ne atgreeschahs; Ka wehisch, ka wilni un ka twaiks, Te nahf, te eet, te speeschahs. Wiss steids ar nepastahwibu Us gallu un isnihzibu, Un pahreec, suhd un isnihkst.

Jiaba gr. 14, 1. Tas zilweks, no seewas dsimmis, dsihwo ihfu laiku, un irr pilns gruhtuma. Dahw. ds. 90, 9, 10. Wehs pawaddam sawus gaddus, ka kahdu pasalku. Muhfu dsihwibas laiks stahw septindesmits gaddus jeb, ja kas tohti stiprs irr, astondesmits gaddus, un winnas labbums irr gruhtums un behdas, jo ta aiseet ahtri un mehè streenam noht.

Dsihwibas zelsch wedd tohs deewabihjigus us zittu labbafu
dsihwofli.

72. Zur wiampufs kappu tew sagaida Ite preeku pilna dsihwiba, Zur ne buhs wairs ne kahda waida, Bet debbes laime muhschiba; Ak taifees, wahrgulis, ak taifees, Scho debbes laimi eemantocht; No pasaul's neekeem drihf atraifees, Tad bail tew ne buhs nomirstoht.

Wihl. 3, 20. Muhsu dsihwofchana irr debbes, no turrenes mehs arridsan gaidam to pestitaju, to Kungu Jesu Kristu. Jahu. 14, 2.

Labprahriba mirt.

73. Labprah atstahju tewi, Tu wahrgu seminite, Deews, tu pars sissu dewi, Zur labbak, ne ka sche; Tapeh; ar drohschu prahru Us tewi aiseeschu, Stahw' man lihds gallam klachtu, Lihds ka tew redseschu. — Zur gaidu meer' un preeku, Ka tu, Deews, sohliis; Dohd' ka zaur Jesu teeku Isredsehts debbes, Tad flawedams no dohschu Pee galla dwehfteli, Ar lihgsnu prah' un drohschu Atstahschu pasauli.

Wihl. 1, 23. Es eegribbohs atraifhts tapt un ar Kristu buht, jo tas irr lohti dauds labbaks. Reem. 14, 8.

Weefas peezeleschana.

74. Deews sawu dehlu peezehlis, Ta dshws es arri buhschu, Kad nahwes meegu nosnauhis, Pee Debbes, tehwa kluchschu; Tapeh; es nahwi ne bihstohs, Us taweem wahredeem pataujohs, Es kappu ne palikschu.

Jahu. 5, 28. 29. Ta stunda nahf, kurrà wiffi, kas irr kappenès, Deewa dehla balfi dsirdehs, un isees ahra; tee, kas labbu darrijuschi, pee augschamzelschanas us dsihwibu; bet kas launu irr darrijuschi, pee augschamzelschanas us sohdbibu.

Jahu. 14, 3. Es gribbu atkal-ateet, un juhs pee mannim nemt, ka juhs effat, fur es esmu.

Pastara teefa.

75. Ta teefas deena pastaròs Teem tauncem beede sohdu; Tas teefatajs nahks debbeschòs, Winsch ahtri nahks ar gohdu. Ak mohstees, zeeta pasaulc, Pirms ka tew past'ra nelaimc Bes glahbschanas tad useet. — Mans Jesu, manna zerriba, Lai man ar wisseem swehteem Taws teefas spreedums preelaita Pee taweem isredseteem, Tad es ar misleem brahlischeem Eelsch gaischeem debbes, dsihwofteem Tew muhscham flaweht steigchu.

2 Kor. 5, 10. Mums wisseem buhs faldri parahditeem tapt preeksch Kristus teefas trehsa, ka itweens dabbu, to winsch weefa buhdams irr darrijs, woi labbu, woi launu.

Muhschiga dsihwofchana.

76. Zur debbes mums iabbi klafsees, Kur Deews peh; mohfahm atspirgt lifs; Zur azzis wairs ne noraudafees, Zur wahrgschana muhs ne aistiks, Prahts wiffas behdas aismirfhs, Ak kaut es buhtu debbes!

Jahu. 17, 24. Tehws (ta luhse Jesu), es gribbu, ka, fur es esmu, arri tee ar mannim irr, to tu mannim effi dewis.

1 Jahu. 3, 2. Wehl naw atspihdejs, kas mehs buhsim, bet mehs sinnam, ka, kad tas (pestitajs) atspihdehs, mehs winnam lihdsigi buhsim.

Luhgschanas par daschadu labbumu.

77. Lif dahrgi pestihts! Palihdsi, Deews, misleht pestitaju, Tam paklausht itt ruhpgi, To lai ne kad atstahju; Pasargi, Deews, Upprehkorees; Lai armettu, kas

maita; Lai eenihstu un ne darru, Kas dwehfeldi apfalta. — Ur' stipru, dshwu tizzibu Es luhdsohs no tew, Zehtht, Lai darru ar pastahwibu, Kas ween man schè warr swehtigt; Lai ustizzu un isdarru, Us fo taws gars man muddihs; Tad behdàs tà, kà mirschana Taws paligs man ne suddihs.

Reem. 8, 14. Zeek no Deewa garra tohp wadditi, tee irr Deewa behrni.

Dahw. ds. 37, 37. Nimm wehrà to firdstaidru un usluhto to taisnu zilweku, jo tahdam wihram pehdigi labbi klahfees.

78. Es apfohlohs, mans Deews, no jauna, Tew sawu firdi noswehtigt, Zik spehdams fargatees no tauna, Tew wiffàs weetàs paklausigt. Al Deews, nahj' tu man palihgà, Us tew stahw manna zerriba.

Dahw. ds. 51, 12—14. Raddi eeksch mannim, al Deews, weenu schlihtu firdi un atjauno weenu pastahwigu garru eeksch mannim. Ne metti man nohst uo tawa waiga, un ne atnemni tawu swehtu garru no mannim. Utdohdi man atkal tawàs pestifchanas preeku, un tas labprahfigs gars lai manni usturr.

Sir. 23, 5—7. Kungs, Tehws un Deews mannas dshwibas! — Ne dohdi man lepnas (beskaunigas) azzis, un nogreesi nohst no mannim taunu eekschofchannu. Neefas kahriba un neschlihtu darbi lai manni ne saguhsta, un pasargi man no beskaunigas dwehfeles.

79. Taws swehts gars lai man ne atstahj, Lai palihds firdi swehtigt, Lai darrigt mohdina un rahj, Kas tew ween patihk, Zehtht. Apfargi mannu dshwibu, Tew ustizzu ikrihtu; Nogreesi, glahbejs, breefmibu; Peedohd', kà tehws, kad krihtu. — Dohd' firdi, pilnu zerribas, Ur mihtu meera-prahru; Lai atsihtu, kas peenahkabs; Lai darru to turklahru. Lai zitteem nahku palihgà, Zik prohtu, zik man warra; Lai zittu tikkums, laimiba Man arri preeku darra.

1 Tess. 4, 3. Schis irr tas Deewa prahts, prohti, juhju swehtifchana.

Reem. 12, 15. Lihgsmojetees ar lihgsmeem, un raudajt ar raudadameem.

80. Al Deews, apgaismo muhs, Ka dwehfeld's truhkumus. Nehs atsihtstam ar faunu, Un nihstam wiffu taunu, No firds atmetram grehkus; Us labbu dohd' mums spehkus. — Lai paschi ne saudam, Woi nikni nosmahdam Scho tawu schelastibu; Kungs, lai ar uszihtibu Tew schè pa prahram darram, Ka muhscham dshwoht warram.

Ewes. 1, 17. 18. Tas Deews muhsu. Kunga Jesus Kristus, tas tehws tahs gohdibas, jums gribbetu doht to garru tahs gudribas un parahdischanas eeksch winna atsihschanas, Apgaismotas azzis juhju prahra; ka juh's warrat atsiht, un —

Reem. 12, 2. Vahrbaudiht, kas irr tas labs, un tas patihkams un pilnigs Deewa prahts.

81. Dohd' schlihtu firdi, swehtu garru, Un pastahwigu prahru man, Ka tew pa prahram dshwoht warru, No grehkeem behgu arridsan; Un ja es nabbags klupru wehl, Ne atmetti, Deews, man tadeht. — Swehts meers un preeks ween nahk no tewis Man behdigam, tu scheligs Deews, Lai swehti apnemmohs pee sewis, Lihds gallam pee tew turretees, Tad wehl tur winna dshwiba Man gars tew flawehs muhschiba.

Wihl. 2, 13. Deews irr, kas eeksch jums padarra tik labbi to gribbeschannu, kà to paddarischannu pehz sawa labba prahra.

Dsimfchanas deena.

82. Schi deena, Deews, man nahk no tewis. No wiffas firds tew pateizu; Tu, kas lihds schim man spehku dewis, Al klauft mannu luhgschannu, Ko atnessu tew gohdadams, Scho gaddu atkal eefahkdams. — Lees' man tew gohdajt, tewi hichtees, Tew flausigt, Wissuangstakam. Us taunu ne dohd' manni dshchtees, Det labbu darrigt palihds'

man, Tad es, af Deew's, ikkatru deen', Darrifchu, kas tew patifk ween. (Dahw. ds. 39, 5. 6. Dahw. ds. 90, 12.) 13.

D e e w s w i s s u r f l a h t .

1.

Meld. Grehts irr tewim, zilweks, kaweht 2c.

1. Kungs! Tu wiffu reds' un manni, Wisfeem, wiffseem twu Tu, Twu effi arr' pee manni; Kur es esmu, effi Tu. Wiffas mannas dohmas, mohlas, Lai gan klahj tahs tumfiba, Stahw preeksch Tewim flaidribâ; Mufscham esmu Lawâs rohkâs. Tu wiffaplahrt apstahjees Man, kâ tehws, kâ glahbejs, — Deew's.

2. Katrajs zelsch, ko staiga lahjas, Katrajs wahrds, ko runnaju; — Brihdis, kad man labbi klahjâs, Un kad behdâs noraudu. — Kad es ahtri pahrfsteigts darru To, ko nebuht negribbu, Un kad labpraht lab'darru, — Jeb ar pateizigu garru Es us Tewi dohmaju, — Tad to wiffu redsi Tu.

3. Tu to darri, ko es fahfu, Tu ween leez' tam isdohtees, Un ko ween es labbu mahfu, Tas ne nahf no mannis, Deew's. Ko es riht', woi schodden darru, Kungs, zaur tew ween noteel tas, Woi tas wehrtigs irr, woi mas; Tu ween usturr' mannu garru, Ka es ne schaubohs ne kur; Tu man sawâ rohkâ turr'.

4. Isdibbinahat Lawu prahtu, To mans tumfahjs prahts ne warr; Ka Tu waldi wiffur flahfu, To es nezismannu arr'. Ka Tu effi wiffâs weetâs, Ka Law's leelums pasauli Kad-dijs, walda spehzigi, Irr man — jo to isprast schfeetahs — Ka jau semmes gabbalam Paudaus leels, augsts, brihnischts gan.

5. Ja zaur plaschu debbes' eetu, Tahlas swaignes aiskneegtu; Ja zaur wiffu pasaul' freetu, Zik ween zilweks paspehtu. Ja kâ ehrglis libdinatohs Tur, kur gaisma eesahlahs, Woi, kur gaisma pabeidsahs; — Paschâ debbes' gallâ stahtohs, Ja ir ellè nokahptu, Tad ir tur, Deew's, effi Tu.

6. Ja pahf tukfnescheem es freetu, Zubras gallâ paliktu, Tad Tu, Kungs, man libbsi eetu, Blakkam mannim staigatu. Sazzitu: lai klahj man ehna, — Woi preeksch Lawahm azzim kas Stèhptees warr eeksch tumfibas? Woi naw nakts preeksch Tew kâ deena? — Manni firschu dsittumi Tew, af Deew's, irr sinnami.

7. Pirms mans gars eeksch mannim bija, Pirms schi meesa dsihwoja, Lawa firds man israudsija, Lawa ajs man redseja. Mannus kaulus fleppenibâ, Kur ne weens to sinnaja, Lawa roht' fataisija, Ak Tu Tehwa mihlestiba! Tu man' darrijs skunstigi — Un man aplohp' tehwischki!

8. Augsti, Kungs, irr Lawi darbi, Ko Law's spehks irr darrijs; Mufscham gudri tawi wahr-di, Ko Law's Gars irr runnajs, Ak! kâ Tu man leezi wehrâ, Glabbadams man schehligi, Miledams man tehwischki, Labbu dohdams man bes mehra. Deenâ es to peeminnu, Nakti us to dohmaju.

9. Wiffus lawus eenaidneekus, Deew's to deewu, Tu sagruhs! Tee neredsehs Lawus preekus, Bet teem ellè ja eef buhs. — Kas nesajuht Lawu mihlib', Kas newaid pasem-migi, Kas irr lepni, blehdigi, Kas ween mihl' scho semmes dsihwib', Kungs! no mannis at-grees' tohs, Lai ar teem nebeedrojohs!

10. Deew's! Tu pasihst' mannu firdi, Ak, wifszaur man ismanni! Mannu prahtu patè istirdi, Mannus darbus pahrbaudi: Ja kas launs eeksch man wehl rohdahs, Ja es tew nemihleju, Ja es few wehl ustizzu, Ja man firds wehl grehts dohdahs, Ak! tad atgrees' schodden wehl Man us taisnu debbes' zett! 51.

J a u t a f c h a n a s .

35) Kas tas tahds wihrs bijis, kas gahje tukfnesi, kad wiwâ draugs un ais-stahwetajs nomirre un tikke aprakts?

36) Woi sinni, kas tee tahdi diwi wiwri Apustutu laikds bija, furreem laudis dewe gohdu, kâ Deewam? 36.

Brihw drikkelt. No Widsmines General-gubernementes pusses; Dr. C. E. Napierofky.